

Jaargang 12 - nummer 2 - april 2024

Gezamenlijke
uitgave KNNV

en IVN in Noord
West Overijssel

ivn natuur
educatie

KNNV
vereniging
voor veldbiologie

AGENDA KNNV en IVN

De werkgroep avonden beginnen om 19.30u en de lezingen om 20.00u.

April

- 2 Schetsen in de natuur
- 7 Stinzenplanten excursie Koekangerveld
- 20 Excursie schokland
- 27 Vroege Vogelzang excursie

mei

- 4 Vogel excursie Gaasterland
- 4 Vaarexcursie Kuunder Punter
- 7 Schetsen in de natuur
- 11 Vogelzang excursie Park Rams Woerthe
- 11 Vaarexcursie Kuunder Punter
- 18 Insecten excursie Rottige Meenthe
- 18 Vaarexcursie Kuunder Punter

- 20 Fietsexcursie Weerribben
- 20 Waterdierjes zoeken Weerribben
- 25 Vaarexcursie Kuunder Punter

juni

- 1 Vaarexcursie Kuunder Punter
- 4 Schetsen in de natuur
- 8 Vogelexcursie Beulakerpolder
- 8, 15, 22, 29 Vaarexcursie Kuunder Punter

juli

- 2 Schetsen in de natuur
- 6 Libellenexcursie Staphorsterbos
- 6 Vaarexcursie Kuunder Punter

Bij de voorplaat

Bij de voorplaat

“Nog even naar de fotograaf kijken” is de titel van deze foto van de velduil gemaakt door Philip Friskorn. Dit is een foto die de velduil toont in al zijn facetten: de met een verenkrans omsloten felle ogen, de lange hangende poten om muizen mee te vangen en de gespreide vleugels met speciale veren om geruisloos te vliegen. In dit nummer beschrijft hij het jachtgedrag van deze dagactieve uil, geïllustreerd met fantastische foto's.

Met zijn artikelen van de steenuil in de vorige Koppel en de kerkuil in de volgende, vormt Philip een mooie reeks over de meest voorkomende uilensoorten in Nederland.

COLOFON

“Koppel”, jaargang 12, nummer 2, tweede kwartaal 2024

Natuurtijdschrift “Koppel” is een gezamenlijke uitgave van de KNNV en het IVN.

Redactie: Robert Rubertus, Rolf Kranenburg, Emile de Leeuw

Vormgever: René Manger

Drukwerk: drukkerij Bijzonderdruk te Steenwijk

Belangrijke informatie voor het aanleveren van kopij:

- graag op A4 formaat, via de mail en als platte tekst (zonder opmaak).

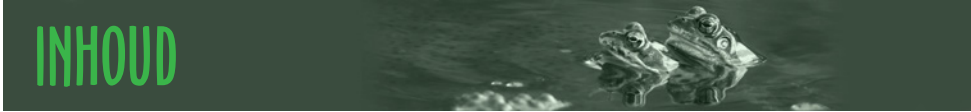
- geen pdf bestand, foto's in een apart bestand en met een formaat van minimaal 1.5 MB

Het volgende nummer verschijnt per 1 juli 2024

Kopij hiervoor graag vóór 1 juni 2024.

Redactieadres: E-mail redactiekoppel@gmail.com

INHOUD

-
2	Agenda KNNV en IVN	13	Een mooi moment aan het Wad, een kort verhaaltje
3	Bij de voorplaat	14	Resultaten Weidevogelbeschermingsgebied Noordwesthoek 2023
3	Colofon	17	Schorpioenvliegen
4	Van de redactie	20	Viervlekwiwebspin
4	Uit de besturen	22	Excursies en lezingen
5	Velduilen aan de Friese kust	30	Besturen KNNV en IVN
8	De taxusboom van het Slingerbosje	31	Werkgroepen KNNV en IVN
10	Een tuinvijver vol verrassingen (2)		
12	Gewone Kopergroenbekerzwam		

Van de redactie

Leuke waarneming gedaan? Geef het door via redactiekoppel@gmail.com.

Koppel wil graag een blad zijn voor en door leden. Het merendeel van de artikelen is geschreven door leden, de excursies en lezingen die worden aangekondigd zijn bedoeld voor leden en er is ook een rubriek “waarnemin-

gen” door leden. Heb je een leuke waarneming in ons gebied gedaan, stuur die dan naar de redactie. Schroom niet om ook één of meer foto’s mee te sturen, foto’s waarop het dier of de plant herkenbaar in beeld is. De foto hoeft echt niet van topkwaliteit te zijn. De redactie ziet er naar uit!

Uit de besturen

Een woord vooraf en ... achteraf

Op 15 februari hield de KNNV afdeling haar jaarvergadering. Op deze bijeenkomst werd het overlijden van enkele leden gememoreerd. Onder anderen was dat Machiel de Vos, die op 12 februari overleed. Machiel was op 18-jarige leeftijd een van de oprichters van wat toen de Natuur- en vogelbeschermingsvereniging De Noordwesthoek heette. Dat was in 1954, dus de vereniging bestaat dit jaar 70 jaar, nu als KNNV afdeling De Noordwesthoek. Na een bloeiperiode in de jaren tachtig van de vorige eeuw, toen ook het 500^e lid werd ingeschreven, schommelde het aantal leden en ging in de jaren daarna gestaag achteruit. Op 1 januari 2024 bedroeg het aantal leden 177 en telde de afdeling 5 donateurs. Omdat er in algemene zin een grote belangstelling voor ‘de natuur’ bestaat, is de hoop en verwachting dat het aantal leden weer kan groeien.

Een levende vereniging is gebaat bij actieve leden die, naast de natuurbeleving, bereid zijn om ook wat tijd te steken in de organisatie van activiteiten. Het huidige bestuur van de KNNV afdeling is naarstig op zoek naar versterking om gezamenlijk (en met de IVN afdeling) activiteiten op het gebied van natuurstudie, na-

tuurbescherming en natuurbeleving te blijven organiseren. Op de ledenvergadering nam Ton Bode afscheid als voorzitter. Hij bekleedde de functie 12 jaar lang en deed dat met plezier. Hij bedankt alle leden voor het vertrouwen dat in hem gesteld werd voor de organisatie van diverse activiteiten en spreekt de wens uit dat het bestuur kan worden uitgebreid met een aantal jongere leden, die bereid zijn wat van hun vrije tijd te besteden aan het verenigingswerk.

Half maart heeft de Algemene Ledenvergadering van de IVN afdeling plaatsgevonden. Daarbij zijn er een aantal bestuurswisselingen geweest. Na vele jaren trouwe dienst heeft Maarten Punt zijn functie als penningmeester neergelegd. Hij wordt opgevolgd door Willem-Jan Hoeffnagel. Ook na vele jaren trouwe dienst zal Roely Luyten haar functie als secretaris neer gaan leggen. Dit zal eind juni 2024 definitief gebeuren, aangezien we ook voor Roely een opvolger hebben gevonden, namelijk Harmien Starre, die tot dat moment nog erg druk is als cursist van de natuurgidsenopleiding. Verder zijn we heel blij, dat we Aafje Maris bereid gevonden hebben de al een tijd openstaande vacature van voorzitter te gaan

vervullen. Er is dan nog een vacature voor algemeen bestuurslid, ben je daarin geïnteresseerd, dan kun je informatie opvragen bij een van de bestuursleden.

Er zijn veel interessante excursies gepland in de maanden april, mei en juni. Iedereen wordt uitgenodigd om daar gebruik van te maken en te genieten van onze prachtige omgeving.

Nog even over de NatuurGidsenOpleiding. De opleiding is half januari aan de laatste module begonnen. Parallel daaraan hebben zich groepjes geformeerd die een onderwerp voor een Educatief Eindwerkstuk hebben bedacht en bezig zijn daar invulling aan te geven. Als alles verder volgens plan verloopt, vinden begin juni de presentaties plaats en volgt 22 juni 2024 de diploma-uitreiking. We hebben er dan weer een aantal enthousiaste gidsen bij.

Tekst en fotografie: Philip Friskorn

Een wenssoort

Al jaren zag ik ze ver weg boven het buitendijkse gebied van de Friese kust vliegen: velduilen (*Asio flammeus*). Met name het ruige buitendijkse gebied bij Moddergat was een goede plek. Het voordeel is dat je daar, ten behoeve van de veeboeren, met de auto kunt komen en juist die auto dient als schuilhut. In de zomer en in het vroege najaar staan er een aantal schapen te grazen. Die worden eind september opgehaald omdat bij hoogwater het buitendijkse gebied meestal blank komt te staan. Eind september begin oktober 2023 heb ik een aantal dagen mijn geluk kunnen beproeven en

heb uren doorgebracht om de velduilen te fotograferen in dit ruige buitendijkse gebied. Bovendien was 2023 weer eens een goed muizenjaar. Als vogelfotograaf heb je een lijstje met wenssoorten, de velduil stond in de top 10 en die wens ging in 2023 meer dan in vervulling.

Voorkomen, broedgedrag en kenmerken

Omdat de velduil een dagjager is, lijkt het eenvoudiger om ze te fotograferen dan alle andere uilensoorten. Niets is minder waar, want de velduil is een zeldzame verschijning geworden in Nederland en staat dan ook op de Nederlandse Rode Lijst. Volgens SOVON wordt het aantal broedparen in Nederland geschat op circa 20 en die broeden met name langs de Friese Wad-

2-Indrukwekkende rustige vleugelslag

3-De jacht begint

4-Een snelle duik

5-De prooi in het vizier

6-Bijna op doel

7-Mantelen van de prooi

8-De muis in de snavel

9-Wegvliegend met prooi

10-Liever in de klauw

11-Linkerpoot naar voren

12-Van snavel naar klauw

denkust en op de Waddeneilanden. Wereldwijd is de velduil niet bedreigd en komt voor met 10 ondersoorten. De soort *Asio flammeus flammeus* uit onze streken kent een groot verspreidingsgebied, te weten Noord-Amerika, Europa, Noord-Azië en een klein deel van Noord-Afrika. Waarnemingen elders zijn vaak of unieke broedgevallen of uitgezworven exemplaren. Velduilen zijn bodembroeders en dat vergroot het gevaar op predatie. Afhankelijk van het voedselaanbod leggen ze 7-10 eieren en in een jaar met een overvloed aan muizen kunnen zelfs twee broedsels grootgebracht worden. De velduil is een grote uil met lange vleugels en indrukwekkende grote gele ogen met een zwarte iris die je kippenvel doen krijgen als ze je tijdens het fotograferen aankijken. De zeer kleine oorpluimpjes zie je bijna nooit. Het geelbruine verenkleed zorgt voor een perfecte camouflage. De ronde gezichtssluis is kenmerkend. De spanwijdte bedraagt maar liefst 100 cm. Met een gewicht van tegen de 500 gram en een lichaamslengte van rond de 40 cm behoort de velduil tot de grootste uilen van Nederland.

De jacht

Na een aantal geweldige momenten waarop de uil dicht langs de fotograaf vloog en zelfs even in de lens keek, was het wachten op een succesvolle jacht op muizen. Dat lukte gelukkig binnen een redelijke afstand. De uil komt aanvliegen en kijkt omlaag. Hij ziet vrijwel zeker een muis, een snelle duik met toch nog even een blik richting de fotograaf en in de ruige begroeiing zit de uil te 'mantelen', hij schermt zijn prooi af. Vliegt uiteindelijk op met de muis in de snavel en tijdens het opvliegen gaat zijn linkerpoot steeds verder naar voren. Kennelijk heeft hij de prooi liever in de klauwen dan in de snavel. Daarna verdwijnt hij in de verte om de prooi rustig te verorberen. Fotografengeluk dat je afdwingt door heel, heel veel op pad te gaan.

Velduilen in De Kop?

De velduil is in Nederland drastisch afgenomen door verlies aan broedgebied, modernisering van de landbouw en recreatiedruk. De velduil houdt van rust en daar ontbreekt het steeds vaker aan. In het prachtige boek 'Vogels van het Nationaal Park Weerribben-Wieden' is te lezen dat de velduil in de Weerribben in de jaren zestig van de vorige eeuw nog voorkwam met 40-50 broedparen. Daarna ging het snel achteruit en in 1984 werd door Dick Woets het laatste broedgeval in de Weerribben vastgesteld. Ook in de Wieden is de velduil zeldzaam geweest, geen broedgevallen in de recente historie en slechts enkele waarnemingen. Velduilen worden nog maar zelden waargenomen in De Kop, helaas!

De taxusboom van het Slingerbosje

Taxus

Tekst en foto's: Jaap Veneboer

In het Slingerbosje achter de begraafplaats aan de Meppelerweg in Steenwijk staan een paar venijnbomen, meestal taxus genoemd. In de winter van 2022/2023 had ik mij voorgenomen om foto's te maken van eekhoorns en vogels waarvan sommigen ook de bessen van deze boom als winterkost eten. Helaas zaten er juist in deze winter nagenoeg geen bessen aan de boom en moest ik maar hopen op de volgende winter.

Deze winter waren er heel veel bessen, zowel aan de taxus als aan de hulst op de begraaf-

plaats. Van de taxus is bekend dat vrijwel alles aan de plant super giftig is en dat geldt ook voor de zaden in de bes. Het eerst groene en later rode vruchtvlies is niet giftig. Van vogels is bekend dat de stofwisseling erg snel is en de zaden heel het lichaam verlaten en zij daarom geen last hebben van het eten van de bessen. Maar van zoogdieren weet men dat deze soms sterven na het eten van de bessen, bast en jonge scheuten van de taxus.

De eekhoortjes in de slingerbos, waarvan ik er soms vier tegelijk in de taxus gezien heb, laten zich de besjes echter goed smaken. De

Appelvink

Goudhaan

Ekster

meningen hierover zijn verdeeld, in het ene artikel staat dat de eekhoorn alleen het vruchtvlees eet, terwijl een ander artikel vermeldt dat de eekhoorn een enzym bevat dat het gif afbreekt. Maar hoe het ook zit, het ene na het andere besje wordt genuttigd. Van de taxus zijn er meerdere soorten. Eén daarvan wordt vaak als heg gebruikt in tuinen. In sommige delen van ons land kan men de jonge gesnoeide scheuten inleveren, deze worden gebruikt om medicijnen te maken tegen kanker. Taxol is dan een hoofdbestanddeel bij de chemotherapie. De eekhoorns in het Slingerbos zijn vrijwel elke dag in de taxus aanwezig. Dit geldt veel minder voor de vogels, maar er zijn best wel veel soorten die een bezoek aan de boom brengen. Merel, appelvink, zanglijster, koperwiek, vuurgoudhaantje, ekster en gaai zijn toch regelmatige bezoekers. Vooral de lijsterachtigen eten van de bessen. Een beetje geluk voor een mooie foto kan men bij de vogels wel gebruiken.

Bij de eekhoorns heeft men iets meer kans. Er is één eekhoorn die heel donker van kleur is en als fotograaf wil je daar natuurlijk graag

een kiekje van maken. Zo stond ik bij -5 graden al een hele tijd te wachten tot deze de boom bezocht. De vingers stijf van de kou, maar eindelijk was het zover, was het niet dat juf Ank (het was de eerste naam die ik voor een juf kon bedenken) met ca 30 á 40 kleuters het fietspad door de slingerbos opliepen. Ik dacht niet onder de taxus door, maar ja hoor juf Ank ging gelijk het zandpad op. Eén van de kleintjes riep nog juf rechtdoor is korter. Ik JAJAJA. Maar helaas juf riep terug hierlangs is mooier. Ik NEENEENEE. Eekhoorn weg en ik heb maar gezwaaid naar de kleuters, die konden het ook niet helpen dat ze zo'n juf hebben. Gelukkig kwam de donkere eekhoorn later terug en kon ik alsnog een mooie foto maken.

Een tuinvijver vol verrassingen (2)

Tekst en foto's: Ben Prins,
E-mail: ecprins@hetnet.nl

Lezers van ons afdelingsblad de "Koppel" zullen misschien wel uit eerdere bijdragen van mij hebben begrepen, dat er midden in onze tuin een vrij grote vijver ligt. De tuin zelf grenst aan de uitgestrekte, centraal in Uffelte gelegen gemeentevijver, die regelmatig wordt bezocht door allerlei watervogels. Het is dus niet vreemd, dat sommige daarvan zich ook wel eens - om verschillende redenen - in onze tuinvijver laten zien, zoals de blauwe reiger, het waterhoen en de wilde eend.

Badderende vogels

Het dichte plantendek in de vijver is kennelijk verleidelijk voor diverse soorten vogels om midden in de vijver zittend op de waterpest uitgebreid te badderen. In een vorige Koppel (2022:10 (3) p.10) heb ik foto's laten zien van enkele zware, volwassen houtduiven, die met

uitgespreide vleugels in de vijver lagen, en na het bad moeiteloos er weer uit opstegen. Verschillende keren heeft zich dit schouwspel herhaald, waarbij in augustus zelfs net vliegvlugge jonge houtduiven wat aarzelend het voorbeeld van de volwassen vogels volgden. Kennelijk werkte dit badderen van de houtduiven midden in de vijver aanstekelijk op andere soorten vogels. Niet alleen een jonge zwartkop, gaai en zanglijster lieten zich tot een bad verleiden, ook een hele groep volwassen en jonge merels deden spetterend aan het badfeest mee. Het hoogtepunt werd echter gevormd door een groep van rond de dertig sijsjes. Ze zwierven al enkele dagen in onze omgeving rond, waarbij ze als kleine acrobatjes haastig door de planten en struiken bewogen, op zoek naar iets eetbaars. Onverwacht daalden er enkele sijsjes neer op de waterpest in de tuinvijver, en binnen korte tijd was het één gewriemel van af en aan vliegende en badende sijsjes. Ze gunden zich nauwelijks een

Een riviergondel in de tuinvijver

ijsvogel man zittend een draadornament boven de tuinvijver

paar tellen rust. Even wat gespetter, dan weer opvliegen, even in de struiken bijkomen, om daarna opnieuw op de vijver te landen. Vele minuten ging dit zenuwachtige gedoe door, en konden wij heerlijk genieten van het oplichtende geel, wit en zwart van al die badderende juweeltjes. Plotseling was de pret voorbij, vloog de hele groep de hoge bomen in en verdween tussen het gebladerte. Einde van een kleurrijk schouwspel!

Een adembenemend slot

De weelderige groei van de waterpest in de tuinvijver gaat jaar in, jaar uit onverminderd door. Het is onvermijdelijk, dat er ieder jaar, zoals al eerder is opgemerkt, een flinke hoeveelheid van deze waterplant uit de vijver wordt geschept om andere waterplanten wat meer groeiruimte te geven. Tijdelijk bevindt zich dan een open ruimte in de vijver, waarin hoogstens wat drijfplanten voorkomen. Behalve wat zwemmende waterkevers en waterwantsen, kan je nu met een beetje geluk ook zo nu en dan een kleine bodemvis zien, de riviergrondel, die waarschijnlijk als ei in het verleden, net zoals de waterpest, klevend aan de poten of aan de veren van een wilde eend naar de vijver is meegelift. De riviergrondel is, anders dan de naam veronderstelt, niet alleen een bewoner van stromend water, maar komt ook over vrijwel heel Nederland algemeen voor in zwak stromend tot stilstaand water. Het is een visje, dat tijdens z'n leven van drie à vier jaar maximaal tussen de 8 en 12 cm lang wordt. Onder minder gunstige leefomstandigheden blijft deze vis zelfs kleiner. Voor de ei-afzetting heeft de riviergrondel een ondergrond van grof zand of steentjes nodig,

en daarom zal deze soort maar weinig voorkomen in sloten en plassen met een zachte, modderige bodem. Als typische bodemvis met een onderstandige bek leeft de riviergrondel vooral van kleine bodembeestjes en afstervend plantenmateriaal.

Kennelijk voldoet onze tuinvijver aan al deze voorwaarden. Want verschillende keren per jaar zien wij op een speciaal er voor aangelegd ondiep stenenstrandje als badplek voor kleine vogeltjes de visjes al parend heftig te keer gaan in het ondiepe water, als teken dat hun toekomst er prima uitziet, en dat de vijver er binnenkort weer zal wemelen van de kleine riviergondeltjes. De aanwezigheid van deze kleine visjes, tijdelijk gecombineerd met een gedeeltelijk waterpestvrije vijver, en een over de vijver uitstekende draadornament van een vlinder bieden ideale omstandigheden voor een bezoek van een bijzondere vogel, u raadt het misschien al: de ijsvogel. En jawel, een paar keer hebben wij vol bewondering kunnen genieten van een bliksembezoek van deze wondermooie, tropisch aandoende schoonheid. Helaas zorgt de geweldige groei van de waterpest er voor, dat al binnen enkele weken de vijverbodem niet meer te zien is. Voor de ijsvogel is onze tuinvijver dan niet meer interessant. Helaas!

De korte verhaaltjes in deze bijdrage vormen maar een greep uit de vele interessante gebeurtenissen, die onze tuinvijver ons keer op keer voorschotelt. Misschien smaakt het naar meer en komt er nog eens te zijner tijd een vervolg met allerlei andere wetenswaardigheden en merkwaardige voorvallen.

sijtsjes badderend in de tuinvijver, zittend op de waterplanten

Gewone kopergroenbekerzwam

Chlorociboria aeruginascens

Tekst en foto's: Jaap Veneboer

Deze blauwgroene kleine bekerzwam kunnen we vinden in loofbossen. Eiken hebben zijn voorkeur, maar soms worden ze ook op beuk en hazelaar gevonden. De vruchtlichamen zijn matig algemeen in Nederland, dit in tegenstelling tot het blauwgroen en geelgroen verkleurende hout dat veel vaker wordt gevonden. Juist dit aangetaste hout was vroeger duurzaam en kostbaar. Het werd gebruikt als fineer in kerken, maar ook bij het vervaardigen van kistjes, meubels en mozaïeken. Royal Tunbridge Wells in de Graafschap Kent was in de 18e en 19e eeuw de plaats waar kistjes en mozaïeken werden gemaakt, waar ook dit door het mycelium van de zwam aangetaste hout gebruikt werd.

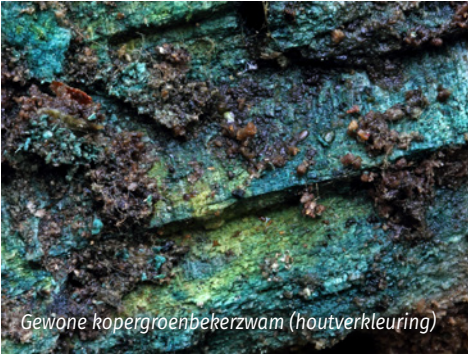
Tegenwoordig vindt men deze kunstwerken vooral in musea. Er zijn twee soorten bekerzwammen waarvan het mycelium deze blauwgroene kleur laat zien, de gewone kopergroenbekerzwam en de grootsporige kopergroenbekerzwam. De laatste, de naam zegt het al, heeft grotere sporen, wat inhoudt dat men de soort in het veld niet kan onderscheiden zonder microscopisch onderzoek. De foto's bij dit artikel zijn dan ook bevestigd door de paddenstoelenwerkgroep van de Flevopolder (WMOIJ). Bekerzwammen behoren tot de

ascomyceten en bezitten sporenzakjes waarin meestal acht sporen zitten. Het mycelium van deze bekertjes (meestal 3 tot 10 mm groot) is saprofiet, wat wil zeggen dat het mycelium zorgt voor de afbraak van het rottende hout.

Deze vier stadia vormen de levenscyclus van de grote vuurvliinder, een cyclus die zowel kwetsbaar

Gewone kopergroenbekerzwam

Gewone kopergroenbekerzwam (houtverkleuring)

als essentieel is voor het voortbestaan van deze prachtige vlindersoort. De interactie tussen de vlinders, hun waardplanten en de omgeving speelt een cruciale rol in het behoud van deze soort, en daarom is het van groot belang om hun levenscyclus zorgvuldig te bestuderen en te beschermen om te komen tot een adequate manier van beheer om de soort te laten voortbestaan.

We hebben nu eenmaal de taak en de verantwoordelijkheid om deze beschermde soort in stand te houden, zoals de Europese wet ons dit voorschrijft.

Een mooi moment aan het Wad, een kort verhaaltje

Tekst: Philip Friskorn

Fotografie: Hans Nooitgedagt

In september 2023 ging ik weer eens met mijn vriend Hans Nooitgedagt naar de Friese Waddenkust om de vogeltrek te fotograferen. Die dag wilden we ons concentreren op groepjes kanoeten die zich tegoed deden aan de rijkdom van onze Waddenzee. Kanoeten zijn echte kosmopolieten, vandaag zitten ze in de Waddenzee en over een paar weken misschien wel in Canada. Om deze schoonheden in winterkleed te fotograferen moesten de schoenen gewisseld wor-

den voor laarzen om de vette klei later gemakkelijker weg te kunnen spoelen. Zittend in de deuropening van mijn auto kreeg ik bezoek van een zwarte kraai. Deze kwam zo dichtbij dat ik een stukje brood uit mijn lunchtrommeltje haalde en dat nam de kraai gewillig aan. Vervolgens trok hij de veter van mijn rechterschoen los, gevolgd door de linkerschoen. Het kan haast niet anders of deze onverwachte bezoeker is door mensenhand grootgebracht. Hoe dan ook, het was een emotionele ervaring, het vertrouwen van de vogel en ik was blij dat Hans dat heeft gefotografeerd.

Kraai helpt veters losmaken

Resultaten Weidevogelsbeschermingsgebied Noordwesthoek 2023

Afname weidevogelstand

In 2023 werden door 9 vogelwachters bij circa 8 agrariërs 37 legfels van weidevogels beschermd.

Van de Kievit werden in 2023 26 nesten gevonden. De stand van de Kievit is in de loop van de jaren sterk teruggelopen in het weidevogelbeschermingsgebied van de Noordwesthoek (fig.1). In dit tempo is de Kievit binnen enkele jaren vrijwel geheel verdwenen.

Van de grutto werden in 2023 6 nesten gevonden. Dit is de helft minder dan in 2021 en 2022 (fig.2). Daarbij moet worden opgemerkt, dat in een blok met veel nesten van de grutto (circa 12) niet naar nesten is gezocht, omdat hier door het Agrarisch collectief met de betreffende agrariër een beheerovereenkomst is afgesloten met een rustperiode in het broedseizoen. Dit is succesvol geweest. Van de scholekster werden in 2023 twee nesten gevonden.

In 2005 werden er nog 40 nesten beschermd. Nu is de soort vrijwel verdwenen in dit gebied (fig.3). Van de tureluur werden de laatste jaren 2-6 nesten gevonden, maar in 2023 werd geen enkel nest gevonden. Van de wulp, slobbeend en grauwe gans werd elk één nest gevonden. Ook in 2023 werden relatief veel nesten opgevreten. Vooral vossen kunnen grote schade toebrengen aan de weidevogelstand. In de gemeente Steenwijkerland wordt daarom actief met een lichtbak op de vos gejaagd. De laatste jaren ruikt ook de steenmarter op.

Veel te weinig kuikens vliegvlug

In het algemeen komen er te weinig legfels uit van de Kievit. Veel weidevogelbeschermers gaven aan dat hun indruk was dat er maar weinig weidevogelkuikens vliegvlug zijn geworden. De lage overleving van weidevogelkuikens is landelijk breed een probleem. Vooral in de kuikenfase zijn extra inspannin-

Fig.1 Aantal beschermde legfels van de Kievit 1996-2000 en 2002-2023
Weidevogelbescherming de Noordwesthoek

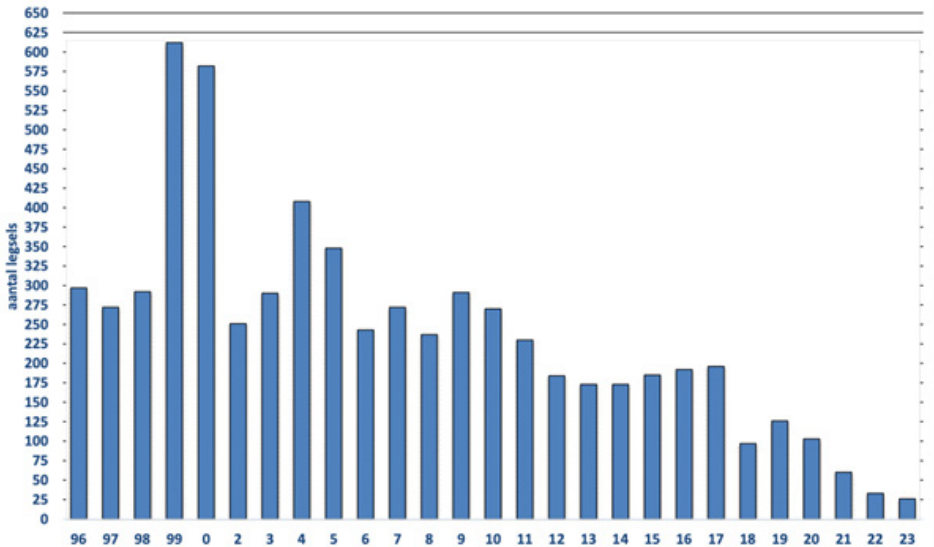
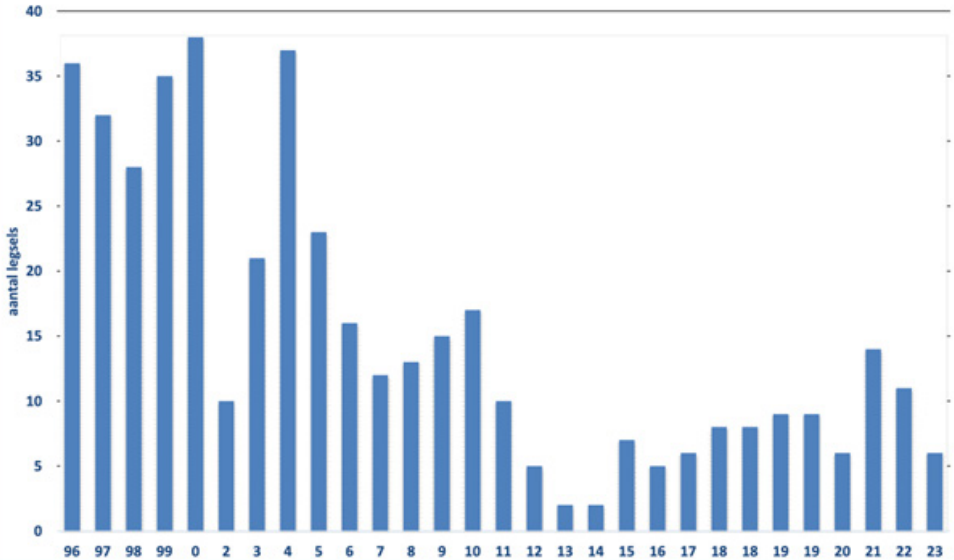

Fig. 2 Aantal beschermde legfels van de grutto 1996-2000 en 2002-2023
Weidevogelbescherming de Noordwesthoek

gen nodig op het boerenland om de weidevogels te behouden. Een groot deel van de boeren geeft alle medewerking aan de weidevogelbescherming bij het ontzien van de

nesten. Echter de landbouw is zo intensief geworden, dat het voor de kuikens erg moeilijk is om te overleven. Daarnaast is ook de predatiedruk toegenomen.

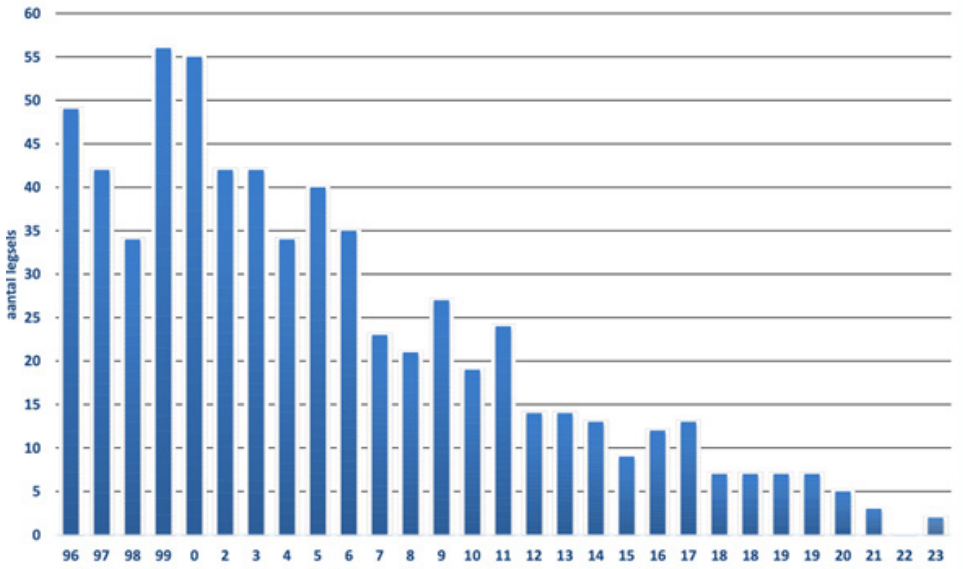

Tureluur, foto graaf Robert Rubertus

Beheerovereenkomst

Na het uitkomen van het nest hebben kuikens voedsel (vooral insecten) en dekking (tegen predatoren) nodig. Voor kuikens van de grutto is dit extra moeilijk, omdat zij in het lange gras verblijven, en daardoor ook een groot risico lopen te sneuvelen bij het maaien. Positief is dat

Fig. 3 Aantal beschermde legfels van de scholekster 1996-2000 en 2002-2023
Weidevogelbescherming de Noordwesthoek

de laatste jaren voor het blok met de meeste grutto's (ten oosten van de Gasthuisdijk) door het Agrarisch collectief een beheerovereenkomst (met een rustperiode in het broedseizoen) met de boer is afgesloten. Hierdoor zijn de overlevingskansen van de gruttokuikens sterk toegenomen. In 2023 is dit ook succesvol geweest.

Hoe kan de overleving van kievitkuikens worden vergroot?

Kuikens van de kievit gaan direct na het uitkomen van het nest naar percelen met kort gras, afgeweide percelen of blijven op maisakkers. Als het nest is uitgekomen, hebben ze daarna weinig last van het maaien. Tegenwoordig broedt het grootste deel van de kieviten op (mais)akkers. Op maisakkers gaat echter nog veel mis. Van veel vroeg uitkomende kievitnesten, worden de jonge kuikentjes ondergeploegd bij het klaarmaken van het perceel voor de mais. Hier is het goed mogelijk om een dag voor de bewerking stokken met plastic zakken te plaatsen om de kuikens uit het perceel te verjagen. Dit werkt alleen als in de

buurt een perceel of strook aanwezig is met half kort gras (eind april), waar ze dekking tegen predatoren en voedsel kunnen vinden. Dit kan bijvoorbeeld een afgeweide perceel of een strook zijn, waarop geen mais is verbouwd, maar ook een schouwpad van een waterschap zou hiervoor dienst kunnen doen.

Conclusie

Uit de resultaten blijkt dat door de weidevogelbescherming in 2023 37 nesten zijn beschermd en de weidevogelstand steeds verder afneemt. Door de verdergaande intensivering van de landbouw en de hoge predatiedruk overleven er veel te weinig nesten en kuikens. Tureluur en scholekster zijn al bijna verdwenen in het boerenland en met de kievit gaat het ook hard achteruit. Lichtpuntje is wel dat de beheerovereenkomst (rustperiode in het broedseizoen) in een blok met grutto's afgelopen jaar wel positieve resultaten heeft opgeleverd.

Commissie Weidevogelbescherming Noordwesthoek

Schorpioenvliegen

Gewone schorpioenvlieg

Tekst en foto's: Willem-Jan Hoeffnagel

Introductie

Binnen de insecten neemt de orde van de Vliegen en Muggen (Diptera) een belangrijke plaats in met meer dan 5300 in Nederland gevestigde soorten. Binnen deze orde komen de bekende families voor zoals zweefvliegen, roofvliegen, knutjes, sluipvliegen, etc. Maar zoeken naar de schorpioenvliegen levert binnen de Diptera geen resultaat op. Want

wat blijkt? Schorpioenvliegen behoren binnen de insecten tot een eigen orde namelijk de schorpioenvliegen (Mecoptera). Ze staan dus op hetzelfde niveau binnen de insecten als de vliegen en muggen.

En de orde van de schorpioenvliegen bevat in totaal maar zeven soorten verdeeld over 3 families:

- Familie Bittacus met één soort, namelijk de breedvleugelhangvlieg – *Bittacus hageni*.
- Familie Boreidae met één soort, namelijk de sneeuwspringer – *Boreus hyemalis*.
- Familie Panorpidae met vijf soorten, die we hier verder onder de loep nemen.

Herkenning

De vijf soorten schorpioenvliegen van het geslacht *Panorpa* zijn gele insecten met zwarte brede rechthoekige vlekken op de rug. Aan de kop zit een heel lange rode beak waarmee het kleine insecten kan opeten. De vleugels zijn doorzichtig met zwarte vlekken. Schorpioenvliegen hebben hun naam te danken aan het mannetje, dat aan het eind van het achterlijf een verdikking heeft die opgekruld wordt en lijkt op de angel van een schorpioen. Het bestaat echter voornamelijk uit een stelsel van tangen waarmee het mannetje het vrouwtje vasthoudt tijdens de

Duitse schorpioenvlieg

paring en is dus geheel ongevaarlijk. Bij het vrouwtje eindigt het achterlijf spits en is niet gekruld.

De 5 soorten zijn:

- Bergschorpioenvlieg – *Panorpa alpina* (Deze soort is in Nederland zeer zeldzaam en alleen bekend van een aantal waarnemingen in Zuid-Limburg).
- Roodkopschorpioenvlieg – *Panorpa cognata*
- Gewone schorpioenvlieg – *Panorpa communis*
- Duitse schorpioenvlieg – *Panorpa germanica*
- Weideschorpioenvlieg – *Panorpa vulgaris*

Door variatie in het uiterlijk kan verwarring optreden tussen de soorten. Gebruik van de app ObsIdentify in combinatie met controle via www.nederlandsesoorten.nl geeft een behoorlijke kans op een juiste determinatie.

Verder hebben alle soorten een vergelijkbare

levenswijze. Dus de informatie hieronder is grosso modo voor alle vier lokale soorten van toepassing.

Voedsel

Deze insecten leven van dierlijk en/of plantaardig materiaal. Meestal eten ze beginnende rottende vegetatie en dode (of bijna dode) insecten. Schorpioenvliegen roven zelfs met gemak een net gevangen insect uit een spinnenweb. Door het afscheiden van een darmsap, plakken zij zelf niet vast aan het web. Waarom de spin hem niet aanvalt op het moment dat hij het web oploopt, is niet duidelijk. De larven van de schorpioenvlieg eten niet alleen plantaardig voedsel maar ook kleine ongewervelde diertjes. Sommige larven zijn roofzuchtig en gaan actief op zoek naar levende prooien. Er zijn zelfs meldingen van kannibalisme waar de grotere exemplaren de kleinere opeten.

Waarneming

De laatste vier komen allemaal in ons werkgebied voor. De roodkopschorpioenvlieg

Roodkopschorpioenvlieg die een nachtvinder leegzuigt

lijkt wat meer beperkt tot de zandgronden.

Biologie

Het mannetje lokt het vrouwtje met geurstoffen die hij verspreidt via een orgaantje bij zijn achterlijf. Dat geurtje kan tot op een afstand van acht meter door een vrouwtje opgepikt worden. Als het vrouwtje in de buurt is, begint het mannetje te klapperen met zijn vleugels en gaat zijn achterlijf op en neer. Het vrouwtje pikt deze beweging op via tasthaartjes op haar poten en als ze bereid is om te paren, maakt ze dezelfde bewegingen.

Het mannetje nadert het vrouwtje en er zijn dan drie verschillende scenario's mogelijk: Als het vrouwtje bereid is om direct te paren, biedt hij haar een prooi aan. Is zij nog niet bereid om meteen te paren, dan scheidt hij via zijn speekselklieren ongeveer zeven bruine, slijmachtige balletjes af. Dit goedje wordt door het vrouwtje als zeer smakelijk ervaren en terwijl zij eet, start het mannetje de paring. Als ze dan nog niet overtuigd is zal het mannetje, zo nodig met enige overtuigingskracht, de paring doorzetten doordat hij haar vast heeft met de tangen van zijn achterlijf waardoor ze geen kant op kan. De paring duurt ongeveer 15 tot 20 minuten, waarbij het mannetje en het vrouwtje een soort V-vormige houding t.o.v. elkaar hebben. Een koppeltje kan meermaals achtereenvolgens paren.

De vrouwtjes leggen hun eitjes enkele dagen na de paring via hun legboor in kleine groepjes in vochtige, losse aarde. Een typisch kenmerk is dat de eitjes vervolgens water opnemen uit de omgeving en in omvang toenemen. In de meer gematigde klimaten komen de eitjes al binnen vijf tot tien dagen uit. De larven leven in gangen vlak onder het oppervlak van zachte, losse grond onder dichte vegetatie en zoeken daar hun eten. De larven vervellen tussen de vier en zes keer (afhankelijk van de soort) en zijn na ongeveer een maand

volgroeit. Ze graven vervolgens een holletje in de grond en vervellen daar tot prepop. Ze spinnen geen cocon zoals de rups van de vlinders doet. De ledematen hangen vrij langs het lichaam maar hebben geen functie meer. Het enige wat de pop nog enigszins kan bewegen zijn de monddelen. Als de omgeving te droog of te koud is, zal de prepop in diapauze gaan en pas tot ontwikkeling komen als de leefomstandigheden voor het volwassen insect meer geschikt zijn. Deze diapauze kan één tot enkele maanden duren, afhankelijk van de soort.

Schorpioenvliegen komen aan het begin van de lente uit de pop en gaan direct op zoek naar voedsel. Een klein deel verpopt direct weer en wacht gunstige omstandigheden af. Schorpioenvliegen kunnen tot in september worden waargenomen.

Bescherming

Geen van de soorten vallend onder de Schorpioenvliegen wordt als een plaag gezien. Ze zijn nooit in zo'n grote getale aanwezig dat ze een grote impact hebben op hun omgeving. Schorpioenvliegen worden daarom graag ingezet in de (biologische) tuinbouw om op natuurlijke wijze de bladluizen te bestrijden. Ze zijn in Nederland niet bedreigd en de algemene soorten kunnen regelmatig al rustend op bladeren worden aangetroffen. Ze laten zich over het algemeen goed benaderen.

Viervlekwiwebspin

1 - Een licht gekleurde Viervlekwiwebspin

Tekst en foto's: René Manger

In september was het op de heide bij Havelte bewolkt en ongeveer 20 graden. Door het ontbreken van direct zonlicht vlogen libellen vrij laag rond en gingen daarna op de heidevegetatie zitten. Enkele Paardenbijters (*Aeshna mixta*) vlogen op vanaf de grond en een vrouwtje van de soort zag ik in het web raken van een spin.

Ik ging uit van de inmiddels algemene Wespspin (*Argiope bruennichi*), die regelmatig grote insectenprooien vangt, maar het bleek de kleinere viervlekwiwebspin (*Araneus quadratus*) te zijn. Deze soort behoort tot de kruisspinachtigen en kan bijna 2 cm groot worden. De kleur van de spin varieert van wit, geel, groen, oranje

2 - Viervlekwiwebspin spuit direct gif in

3 - Het web wordt direct na de vangst met een enkele draad hersteld

4 - De prooi wordt met vele draden tegelijk omwikkeld

5 - Het uitzuigen van de Paardenbijter

tot bordeauxrood (foto 1). De vier witte vlekken op het achterlijf zijn kenmerkend. Het web bevindt zich nooit hoger dan een halve meter boven de grond en de spin zit in een koepelvormige schuilplaats tussen grashalmen of andere vegetatie.

Het web beweegt flink heen en weer door de vleugelslagen van de Paardenbijter. Het web bleek voldoende sterk en de spin kroop direct op de bovenkant van het borststuk van de libel en spoot gif in (foto 2). Een spin heeft namelijk geen kaakdelen en kan dus geen prooi opeten.

Door de snelle werking van het gif beweog de libel al snel bijna niet meer. Dit gif zorgt ook voor vertering van de prooi. Daarna begon de spin met het herstellen van de bovenkant van het web. Dit gebeurt met een enkele draad uit het achterlijf (foto 3). Wanneer de spin al kruipend door het web bij de prooi aankwam werd deze juist met heleboel draden tegelijk omwikkeld (foto 4).

Zittend op de onderkant van het borststuk van de paardenbijter zoog de spin het lichaamsvocht van de libel op (foto 5).

Excursies en Lezingen

Elke eerste dinsdag van de maand: Schetsen in de natuur

De natuurgroep Schetsen in de Natuur gaat elke eerste dinsdagmiddag in de maand (behalve in de midwintermaanden) bekapt met schetsboek, (kleur-)potlood, verf, water en klapstoeltje op pad. Midden in de natuur klappen de deelnemers hun stoeltje uit en schetsen de natuur in onze regio: waterrijke gebieden, bos en rietvelden. Het kan een landschappelijk overzicht zijn of inzoomend op een plant of insect. De natuur als onderwerp: ruim anderhalf uur waarnemen en schetsen. Ook beginners zijn van harte welkom! Op verzoek krijg je aanwijzingen van meer ervaren deelnemers.

Lijkt het je leuk? Meld je aan of kom een keer op proef!

Maak van je natuurervaring een afbeelding! Met alleen kijken ben je er nog niet. Perspectief, vlakverdeling en kleurgebruik zijn medebepalend voor het resultaat. Dit wordt geoefend aan de hand van voorbeelden en aandachtspunten. Aan het eind van de middag bekijken en bespreken we elkaars werk: een vaak verrassend en inspirerend moment. Natuurschetsen intensiveert de natuurervaring en door samen op pad te gaan inspireren en ondersteunen je elkaar en leidt dit

ook tot bijzondere ontmoetingen.

Ook geïnteresseerd of heb je vragen?

Stuur een mail naar Rietje Veltkamp: info@rietjeveltkamp.nl

Wanneer: elke eerste dinsdag van de maand, beginnend op 5 maart 2024

Locatie: fietsafstand rondom Steenwijkerland, per WhatsApp meegedeeld.

Voor wie: IVN/KNNV leden, elk schetsniveau van beginner tot gevorderde

Deelname: gratis voor IVN/KNNV leden, maximaal 10 personen.

Zondag 7 april 2024: Stinzenplanten excursie Koekangerveld

De eerste - korte - excursie van de plantenwerkgroep gaat dit jaar naar 't Struunpad in Koekangerveld. Deze excursie is voor alle leden van IVN en KNNV met interesse voor de natuur en planten en bloemen in het bijzonder. Neem je loepje en flora of ander plantenboek mee en ontdek de stinzenplanten die hier bloeien.

Aangelegd maar uniek in zijn soort Het Struunpad in Koekangerveld is een initiatief van de Belangengroep van Koekangerveld. Vrijwilligers hebben een stuk openbaar groen van de gemeente en een stuk ruilverkelingsbos van Staatsbosbeheer omgetoverd tot een aantrekkelijk struingebiedje. Er zijn stinzenplanten

aangeplant zoals boshyacinten, bosanemonen en verschillende soorten krokussen, narcissen en sneeuwkllokjes.

Ook benieuwd naar wat er bloeit op 7 april? Kom op de fiets of met de auto naar Koekangerveld, 23 km rijden vanaf Steenwijk. Nog niet zo bekend met stinzenplanten? Dat is geen enkel probleem! Geniet van de planten tijdens het struinen. Met elkaar delen we informatie over hoe je de plant kunt herkennen en op naam kunt brengen.

Wanneer: zondag 7 april 2024 om 10.30 uur

Waar: Ruinerweg 24 a 7958 RC Koekangerveld; We verzamelen bij het informatiebord “t Struunpad”;

Duur: ongeveer anderhalf uur

Voor wie: alle leden van IVN en KNNV

Aanmelden: bij Roely Luyten (mail: ivn-secr.nwo@ziggo.nl) telefoon: 06-11317756

Zaterdag 20 april 2024: Excursie Schokland

Het voormalige eiland Schokland, nu gelegen in de Noordoostpolder, heeft een bijzondere geschiedenis, ook in geologisch opzicht. Schokland steekt ook nu nog als een verhoging van enkele meters boven het omringende landschap uit. Het is een lage stuwwal die deel uitmaakt van een reeks stuwwallen die te vinden zijn op de lijn Texel – Coevorden. Ze zijn ontstaan gedurende de voorlaatste ijstijd. Omstreeks het begin van

onze jaartelling maakte Schokland nog deel uit van het vasteland. Het werd toen omringd door een enorm veengebied. Met het stijgen van de zeespiegel breidde de Zuiderzee zich steeds verder uit en rond 1500 was Schokland een eiland geworden. Tot halverwege de 19e eeuw werd het eiland bewoond, tot de regering besloot dat het er te gevaarlijk werd en de bevolking moest verhuizen naar het vasteland.

We maken een wandeling van 6 kilometer door het noordelijke deel van het eiland. We starten bij de gesteentetuin bij het bezoekerscentrum. De keien zijn hier terechtgekomen door de gletsjers in de voorlaatste ijstijd. Ons pad slingert door het bos. Hier zullen we aandacht besteden aan de zangvogels die zich nu volop laten horen. De route voert ook langs de oude vluchthaven van het voormalige dorpje Emmeloord waar nog restanten te zien zijn uit een vervlogen tijd. Het laatste deel van de wandeling gaat opnieuw door het bos. Gedurende de hele tocht zullen we op de vogels letten.

Voor meer informatie: zie het artikel over Schokland in Koppel van oktober 2023. Hier kun je lezen dat verrassingen op vogelgebied heel goed mogelijk zijn. Dus verrekijker aanbevolen.

Vertrek: 8.30 uur vanaf P+R De Vesting, 8331 GM Steenwijk. Start van de wandeling: 9.15 uur vanaf de parkeerplaats bij het

bezoekerscentrum bij de gesteentetuin, Keileemweg 1, 8319 AC Schokland.

Duur van de wandeling: ± 4 uur, inclusief een koffiestop. Meerrijdvergoeding: 5 ct/km.

Deelname: Het aantal deelnemers is beperkt tot 15 personen. **Daarom opgave vooraf verplicht** bij Theo van de Graaf, tvandegraaf123@gmail.com

Zaterdag 27 april 2024 : Vroege Vogelzang excursie

Op zaterdag 27 april 2024, Koningsdag, is er weer de traditionele vroege vogelzangexcursie. Dit jaar is de excursie in het gebied De Woldberg. Wandel mee door dit gevarieerde terrein onder leiding van vogelliefhebbers Henk Bergsma en Albert Steenbergen. Het is een verrassing welke vogels zich laten zien of horen. Zit het weer mee dan bestaat er een grote kans dat je de overwinteraars hoort. Denk aan de roodborst, de winterkoning en de verschillende soorten mezen. Ook de vogels die net uit Afrika zijn teruggekeerd kunnen hun zang laten horen, zoals de boompieper, de tjiptjaf, fitis en de bonte vliegenvanger.

De vogelzang staat in deze excursie centraal. Ook zo benieuwd welke vogels zich laten horen? Wandel dan mee op Koningsdag.

Datum en tijd: Zaterdag 27 april 2024 start om 7:00 uur

Verzamelen: Parkeerplaats ter hoogte van

Bergweg 76, Baars. Vlak bij camping “Het Kappie”/’t Landgoed “Baars”

Deelname: gratis

Meer informatie: Henk Bergsma, hbergsma@hotmail.nl, telefoon 0521-514097 of Albert Steenbergen, albsteenbergen@hotmail.com, telefoon 0521-513547

Zaterdag 11 mei 2024: Vogelzang excursie Park Rams Woerthe

Van 11 tot en met 19 mei is het weer Nationale Vogelweek! Dit initiatief van Vogelbescherming Nederland in samenwerking met vele vogelwerkgroepen en diverse natuurorganisaties biedt natuurliefhebbers de mogelijkheid om op vogelexcursie te gaan. Door het hele land worden vogelexcursies georganiseerd.

Ervaren vogelaars Henk Bergsma en Liesbeth Pit organiseren een vroege vogelzang excursie

in Park Rams Woerthe in Steenwijk op 11 mei 2024. Ze staan stil bij het herkennen van de verschillende vogels. Deze excursie is ook geschikt voor beginners.

Hoe herken je een zwartkop of een tjiptjaf? Dat melodieuze liedje is dat van een roodborst of van de winterkoning? Ontdek de vele verschillende soorten mezen die in het park leven.

Neem je verrekijker mee en laat je verrassen op deze vroege zaterdagochtend.

Datum: Zaterdag 11 mei 2024

Tijd: Start om 07.00 uur bij de hoofdingang van Park Rams Woerthe, Gasthuislaan 2, Steenwijk. De excursie duurt tot ongeveer 9.00 uur.

Deelname: Gratis voor iedereen, ook voor niet-leden.

Informatie: Henk Bergsma, telefoon 0521-514097

Zaterdag 4 mei 2024: Vogel excursie Gaasterland

Dit jaar kun je weer mee met de vogelgroep naar Gaasterland. Onder leiding van Albert Steenbergen ontdek je dit unieke natuurgebied met binnen-en buitendijkse polders en vergezichten met glooiend landschap door kliffen. Het is een eldorado voor vogels.

Tijdens de voorjaars vogeltrek is het een komen en gaan van vogels. Soorten zoals rietzangers, kemphanen, tureluurs en grutto's zijn er te verwachten. Ook ganzen, eenden, reigerachtigen, en roofvogels komen hier veel voor.

Afwisselende route

Deze auto-excursie gaat via Ossenzijl en Kuinre naar Lemmer, daarna richting de Leien, Oldemirdum, Stavoren en Warns naar de Workumer Buitenwaard. Onderweg wordt er regelmatig gestopt bij diverse kijkhutten. Er is voldoende tijd de verschillende vogels te observeren en met een beetje geluk zie je, net als vorig jaar, een zeearend!

Neem je verrekijker en/of telescoop, laarzen en lunchpakket mee naar deze vogelexcursie.

Datum: Zaterdag 4 mei 2024

Verzamelaatsen en tijdstippen:

08.30 uur vertrek P+R station Steenwijk, De Vesting, 8331 GM Steenwijk ((ingang Eesveenseweg)

09:00 uur parkeerplaats Buitencentrum Weerribben, Hoogeweg 27 (8376 EM) Ossenzijl

Deelname: Gratis voor alle vogelliefhebbers. Meerrijders kunnen de kilometervergoeding contant voldoen aan de chauffeur.

Informatie:

Albert Steenbergen, telefoon 0521-513547

Elke zaterdag in mei, juni, juli, augustus: Vaarexcursie met de Kuunder Punter door de Weerribben met IVN natuurgids

Wat is er mooier om per boot natuurgebied De Weerribben te verkennen. En dan niet alleen via de wat grotere kanalen, maar ook via de kleinere vaarwegen dwars door rietbossen en langs wuivende rietkragen. Zo'n prachtige tocht wordt elke zaterdagmiddag in mei, juni,

juli en augustus gemaakt in de historische Kuunder Punter (de KU11).

De KU11 is de laatst overgebleven originele Zuiderzeepunter, gebouwd in 1912 en afkomstig uit de vissersvloot van Kuinre. Dit varende monument wordt nu liefdevol onderhouden door vrijwilligers van Stichting Kuinre in Promotie (SKIP).

Van de schipper krijgen de deelnemers alle bijzonderheden te horen over de in 1912 gebouwde KU11. Op sommige zaterdagen is een natuurgids van IVN Noordwest-Overijssel aan boord, die alles vertelt over de ontstaansgeschiedenis van De Weerribben en de vele (zeldzame) planten en dieren die er voorkomen

Bij voldoende wind wordt er gezeild en als dat niet mogelijk is wordt de elektrische fluistermotor ingeschakeld. De punter ligt in de haven bij het Bezoekerscentrum Weerribben in Ossenzijl.

De data met IVN gidsen is op moment van uitgave van deze Koppel nog niet bekend. Wil je mee met IVN gids, kijk voor de beschikbare data op de website van IVN: ivn.nl/afdeling/noordwest-overijssel

Zaterdag 18 mei 2024: Insectenexcursie Rottige Meenthe

Insecten zijn fascinerend en ervaren natuurgids en insectenliefhebber Willem-Jan Hoeffnagel kan hierover enthousiast vertellen. Dit jaar organiseert hij een insectenexcursie naar natuurgebied Rottige Meenthe, een typisch veengebied dat wordt beheerd door Staatsbosbeheer. Door afwisseling van water en droge plekken kent het gebied veel variaties. Zo zijn er bloemrijke graslanden, trilveen en veenmosrietlanden waar bijzondere insecten voorkomen. Denk hierbij aan vlinders en libellen maar ook wantsen, (roof)vliegen, bladwespen en zweefvliegen. Genoeg te zien en ontdekken!

Meld je snel aan, aantal deelnemers is beperkt tot 15.

Datum: Zaterdag 18 mei 2024

Tijd en vertrekpunt: 11:00 uur vanaf de parkeerplaats Rottige Meenthe, Pieter

Stuyvesantweg 134, 8481 JA Nijetrijne.

Duur: tot ongeveer 14:30 uur, neem eigen eten/drinken mee

Deelname: gratis voor iedereen

Aanmelden: willem-jan@hoeffnagel-photography.nl / 0521-857735

Maandag 20 mei 2024: Fietsexcursie Weerribben

Dit jaar organiseert natuurgids Colette de Haas een fietsexcursie door de Weerribben. Tijdens de tocht, van ongeveer 2,5 uur fiets je op Tweede Pinksterdag ongeveer 15 kilometer door dit afwisselende natuurgebied. Op verschillende momenten stap je af en vertelt Colette enthousiast over de flora, fauna en cultuurhistorie van dit unieke veengebied.

Wanneer: Maandag 20 mei 2023

Tijd: 14:00 tot (ongeveer) 16:30 uur

Vertrek: Parkeerplaats Buitencentrum Staatsbosbeheer, Hoogeweg 27, 8376 EM Ossenzijl

Deelname: gratis voor iedereen

Aanmelden en informatie: colettedehaas@hotmail.com of bel 06-37302196

Maandag 20 mei 2024: Waterdiertjes zoeken Weerribben

Op Tweede Pinksterdag kunnen kinderen samen met hun (groot-)ouders in de

Weerribben waterdiertjes zoeken. Colette de Haas staat klaar met schepnet, zoekkaart en loep om samen met kinderen in de leeftijd tussen 4-12 jaar het leven in en rondom een doodgewone sloot te onderzoeken.

Gezonde sloot

De in een sloot levende waterdiertjes en planten geven aan hoe gezond het water is. In de Weerribben worden regelmatig bootsmannetjes, schrijvertjes, schaatsenrijders, poelslakken, kokerjuffers en grote spinnende watertor gesignaleerd. Deze insecten zijn allemaal een indicatie voor een gezonde sloot.

Kinderen en hun (groot-)ouders zijn van harte welkom om 10:30 uur. Vanaf het Buitencentrum lopen we gezamenlijk naar de tjakser molen aan de Hoogeweg.

Wanneer: Maandag 20 mei 2023

Tijd: Start om 10:30 uur tot 12:30 uur

Waar: Vertrek vanaf Buitencentrum Staatsbosbeheer, Hoogeweg 27, 8376 EM Ossenzijl

Deelname: gratis voor kinderen 4-12 jaar en hun (groot-)ouders

Zaterdag 8 juni 2024: Vogelexcursie Beulakerpolder

Juni is hét juiste moment om zangvogels van het moeras en de rietvelden te ontdekken. Vogelliefhebber Marjon Wiebing organiseert een excursie over het fietspad dat rond de Beulakerpolder loopt. Hier is een grote kans om verschillende vogels te zien en te horen, soorten zoals rietzanger, kleine karekiet, snor, sprinkhaanzanger, blauwborst, baardman en ijsvogel. Enthousiast vertelt Marjon hoe je het verschil kunt horen tussen de verschillende soorten.

Er kunnen maximaal 15 deelnemers met deze excursie mee, meld je dus snel aan!

Datum: Zaterdag 8 juni 2024

Verzamelpunten en tijdstippen:

08:30 uur: Q Park P+R De Vesting 8331 GM Steenwijk (station Steenwijk aan de kant van de Eesveenseweg).

09:00 uur : Aan het einde van de Vosjacht, 8355 CM Giethoorn (eindpunt, voordat

de weg overgaat in het fietspad Oranje Gelderlandlaan). Auto's kunnen op het keerpunt worden gedraaid en iets terug in de berm van de weg worden geparkeerd

Nadere informatie en aanmelden: Marjon Wiebing, telefoon 06-38638380.

Zaterdag 6 juli 2024 Libellenexcursie Staphorsterbos

Door regen kon het vorig jaar niet doorgaan, dus dit jaar in de herkansing: de libellenexcursie Staphorsterbos.

Natuurgids en libellendeskundige Arjen Lensen neemt je mee door het Staphorsterbos, een gevarieerd, natuurlijk bos dat wordt afgewisseld met vennen en heidevelden. Het is daarom gedurende een groot deel van het jaar de ideale leefomgeving voor de libel. Enthousiast deelt Arjen zijn kennis over de levenscyclus en de leefomgeving van de libel en op welke wijze je veel voorkomende soorten in dit gebied kunt herkennen. Deze excursie is zeer geschikt voor (beginnende) libellen liefhebbers.

Het aantal deelnemers aan deze excursie is beperkt, meld je daarom snel aan!

Datum: Zaterdag 6 juli 2024

Vertrek: Om 10.00 uur vanaf de parkeerplaats Schotsweg/ Koolhaarweg (zandpad stukje inrijden)/ (P is 100 meter aan de rechterkant).

Einde excursie: Circa 13.00 uur.

Aanmelden en meer informatie: Arjen Lensen, e-mail arjenlensen.nme@gmail.com.

**KNNV Koninklijke Nederlandse
Natuurhistorische Vereniging,
vereniging voor veldbiologie**

KNNV Afdelingsbestuur
Postbus 171
8330 AD Steenwijk
Bankrek.nr: NL95INGB0001027674 t.n.v. KNNV,
afd. De Noordwesthoek Steenwijk.

Voorzitter

Ronald van Vlijmen
0521 515772
voorzitter@noordwesthoek.knnv.nl

Secretaris

Sjoerd Osinga,
06 36037311
secretaris@noordwesthoek.knnv.nl

Penningmeester en ledenadministratie

Candida van Wirdum,
06 51552846
penningmeester@noordwesthoek.knnv.nl

Bestuurslid

Emile de Leeuw,
0653643469
webmaster@noordwesthoek.knnv.nl

Bestuurslid

Vacature

Waarnemingen

Ton Bode,
0521 512074
ton.bode@planet.nl

**IVN Vereniging
voor natuureducatie en
duurzaamheid**

IVN Afdelingsbestuur
Postadres Het Eenspan 6
8332 JG Steenwijk
Bankrek.nr: NL45INGB0000342784 t.n.v. IVN
afd. Noordwest Overijssel Steenwijk

Voorzitter

Aafje Maris
0629626083
aafjemaris@casema.nl

Secretaris en ledenadministratie

Roely Luyten
Het Eenspan 6
8332 JG Steenwijk
0521-523740 | 0611317756
IVN-secr.NWO@ziggo.nl

Per medio juni:

Secretaris + ledenadministratie
Harmien Starre
0641527600
ghs1@kpnmail.nl

Penningmeester

Willem-Jan Hoeffnagel
0521 857735
Willem-jan@hoeffnagel-photography.nl

Bestuurslid

Ingrid Even
Lindedijk 7 8481 KH Nijetrijne
tel. 0624779425

Bestuurslid

Vacature

Werkgroepen KNNV en IVN

KNNV

Weidevogelbescherming Ynske Ypma

0653763238

ynskeypma@home.nl

Plantenwerkgroep Candida van Wirdum, 06

51552846

candida@jolicoeur.nl

Insectenwerkgroep Arjen Lensen

06-29077923

arjen.nat@gmail.com

Geologiewerkgroep Wim Brussee

0521 516373

krebberbrussee@hetnet.nl

Werkgroep Wolterholten Rene Bons

0521-517617

rene.bons@versatel.nl

Lezingen vacature

Waarnemer: Ton Bode

ton.bode@planet.nl

Excursies

Vacature

Natuur en milieuplatform Henk Plat

0561 452117

henk.plat@planet.nl

Websitebeheer Emile de Leeuw

0653 643469

webmaster@noordwesthoek.knnv.nl

Website: www.knnv.nl/noordwesthoek

De Contributie en lidmaatschap

Contributie en lidmaatschap

KNNV-leden € 39,50

Huisgenoten van KNNV-leden € 22,50

NWH-leden € 22,00

NWH-huisgenootleden € 20,00

(nieuwe NWH-(huisgenoot)leden niet meer mogelijk)

De contributie wordt automatisch geïnd c.q. moet vóór 1 maart ontvangen zijn.

Opzegging schriftelijk vóór 1 november bij de ledenadministratie.

Leden ontvangen het blad "Koppel" en het tijdschrift "Natura" van de landelijke KNNV.

IVN

Excursies en gidsen

Lisette Schelhaas

ivnnwogidsenpr@ziggo.nl

Aanvraag excursies en gidsen:

Roely Luyten

het Eenspan 6, 8332 JG Steenwijk

IVN-secr.NWO@ziggo.nl

Vogels

Albert Steenbergen

0521 513547

albsteenbergen@hotmail.com

PR

Lisette Schelhaas

ivnnwogidsenpr@ziggo.nl

Natuurkoffers

Contactpersoon: Vacature

Werkgroep Jeugdnatuurclub

De Weerribben

Vacature

Websitebeheer

Willem-Jan Hoeffnagel

0521 857735

Contributie IVN € 25,00 per jaar

Leden ontvangen het blad "Koppel" en "Mens en Natuur", tijdschrift van het landelijk IVN. Donateur kan iedereen worden, die geen werkend lid kan of wil zijn, maar wel het verenigingswerk wil steunen: bijdrage € 25,00 incl. "Koppel". Huisgenoten van leden betalen € 5,00.

Beëindiging van het lidmaatschap IVN Noordwest Overijssel: via schriftelijke opzegging bij het IVN-secretariaat vóór 1 november van het lopende jaar.

Retouradres: postbus 171 - 8330 AD Steenwijk

Chlorociboria aeruginascens - Gewone kopergroenbekerzwam (houtverkleuring), fotograaf Jaap Veneboer